

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ภาค ๓

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ลักษณะ ๑ ฟ้องคดีอาญาและไต่สวนมูลฟ้อง

ลักษณะ ๒ การพิจารณา

ดร.จิตฤดี วีระเวสส์

ประธานแผนกคดีสิ่งแวดล้อม

ในศาลอุทธรณ์ภาค ๔

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- ๑.หลักเกณฑ์การขาดนัดของโจทก์ (บรรยายในครั้งที่แล้ว)
๒. หลักเกณฑ์การร้องขอให้ศาลยกคดีของโจทก์ขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่
มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง บัญญัติว่า “คดีที่ศาลได้ยกฟ้องดังกล่าวแล้ว ถ้าโจทก์มาร้องภายในสิบห้าวัน นับแต่วันศาลยกฟ้องนั้น โดยแสดงให้เห็นได้ว่ามีเหตุสมควรจึงมาไม่ได้ ก็ให้ศาลยกคดีนั้นขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่”

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

วรรคสอง ของมาตรา ๑๖๖ นี้ สามารถนำไปใช้บังคับแก่การพิจารณาและตรวจพยานหลักฐานได้โดยอนุโลมด้วย ทั้งนี้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๑ และ ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่ง

ฉะนั้น หากศาลยกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง วันนัดพิจารณา หรือวันนัดตรวจพยานหลักฐาน โจทก์ย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง พิพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

การที่ศาลจะยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่นั้น ต้องเป็นคดีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัด โดยโจทก์ต้องร้องขอต่อศาลภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลพิพากษายกฟ้อง และ
ต้องแสดงเหตุสมควรต่อศาลว่าเพราะเหตุใดจึงมาศาลในวันนัดดังกล่าวไม่ได้ให้ครบถ้วน ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๑) ต้องเป็นคดีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ขาดนัดตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง

การยกฟ้องต้องเป็นกรณีที่โจทก์ไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนมูลฟ้อง นัดพิจารณา หรือนัดตรวจพยานหลักฐานเท่านั้น

หากถูกยกฟ้องเพราะเหตุอย่างอื่นนอกเหนือจากเหตุตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ โจทก์ย่อมไม่อาจร้องขอให้ยกคดีขึ้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ได้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๓๓๕/๒๕๒๘ โจทก์และพยานโจทก์ไม่มาศาล แต่ทนายโจทก์มอบอำนาจให้เสมียนทนายนำคำร้องมายื่นต่อศาลขอเลื่อนการไต่สวนมูลฟ้อง ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้เลื่อนและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาเพื่อไต่สวนให้เห็นว่าคดีโจทก์มีมูลและพิพากษายกฟ้อง ดังนี้ โจทก์จะมาร้องขอให้ยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ มิได้ เพราะมิใช่เป็นกรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะเหตุโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัด

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๕/๒๕๓๖ ศาลชั้นต้นนัดสืบพยานโจทก์ได้ ๒ นัด และสืบพยานโจทก์ได้ ๓ ปากแล้ว ในนัดต่อมาทนายโจทก์ยื่นคำร้องขอเลื่อนคดีอ้างว่าป่วย จำเลยคัดค้านว่ามีได้ป่วยจริง ศาลชั้นต้นให้จำศาลไปตรวจสอบอาการของทนายโจทก์แต่ไม่พบ จึงมีคำสั่งยกคำร้องขอเลื่อนคดีและถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ ให้งดสืบพยานโจทก์แล้วนัดสืบพยานจำเลย มิใช่กรณีศาลมีคำสั่งตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖, ๑๘๑ เพราะเป็นเรื่องโจทก์ขอเลื่อนคดีแล้วศาลไม่ให้เลื่อน หาใช่โจทก์ไม่มาตามนัดศาลจึงยกฟ้องไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ เมื่อการที่โจทก์ไม่มาศาลเข้าเกณฑ์ที่ศาลจะยกฟ้องโจทก์ได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ แต่ศาลกลับยกฟ้องโดยถือว่าโจทก์ไม่มีพยานมาสืบ เช่นนี้โจทก์ยังมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ได้ (ฎีกาที่ ๗๗๒/๒๕๒๘)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๓๓๓๖/๒๕๕๑ ผู้ร้องไม่มาศาลในวันนัดไต่สวนคำร้องขอคืนของกลาง กรณีจึงต้องด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ประกอบมาตรา ๑๘๑ ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกฟ้องและผู้ร้องมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ ฉะนั้น การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าผู้ร้องทราบนัดแล้วไม่มาศาล ถือว่าผู้ร้องไม่มีพยานมาศาลและให้ยกคำร้องจึงเป็นการไม่ชอบ แม้ศาลชั้นต้นจะยกคำร้องของผู้ร้องโดยถือว่าผู้ร้องไม่มีพยานมาศาล ก็ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่แล้ว จึงไม่มีเหตุที่จะเพิกถอนคำสั่งของศาลชั้นต้นดังกล่าว

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๒) กรณีโจทก์ไม่ทราบกำหนดนัดโดยชอบจึงมิได้มาศาล แต่ศาลยกฟ้อง โจทก์ไม่อยู่ในบังคับที่จะขอให้พิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน โจทก์จึงอุทธรณ์คำพิพากษาที่ศาลยกฟ้องได้ (ฎีกาที่ ๑๕๓๐/๒๕๑๕)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๒๕/๒๕๔๕ แม้ตามคำร้องของโจทก์จะเป็นเรื่องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ แต่คำร้องก็ได้กล่าวอ้างถึงเหตุที่การพิจารณาผิดระเบียบว่าเกิดจากการส่งหมายนัดของเจ้าพนักงานศาลไม่ชอบ ไม่อาจถือว่าโจทก์ได้ทราบกำหนดนัดสืบพยานโจทก์ จึงขอให้ศาลกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ใหม่ ซึ่งแปลได้ว่าโจทก์ประสงค์จะแสดงให้ศาลเห็นได้ว่ามีเหตุสมควร จึงมาศาลไม่ได้ และขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑ และการที่ศาลพิพากษายกฟ้องโจทก์เพราะโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดโดยโจทก์ไม่ทราบกำหนดวันนัดสืบพยานโจทก์ จึงไม่อยู่ในบังคับที่โจทก์จะต้องร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๑๘๑

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๓) โจทก์ต้องร้องขอให้ศาลยกคดีขึ้นไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้อง

➤ กรอบเวลาที่โจทก์จะยื่นคำร้องขอให้ไต่สวนมูลฟ้อง พิจารณา หรือตรวจพยานหลักฐานใหม่นั้น คือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ศาลยกฟ้อง มิใช่ นับแต่วันที่โจทก์ทราบคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

การที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกฟ้องเมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ แต่โจทก์มายื่นคำร้องขอเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๓๗ จึงเป็นการเกินกำหนดเวลา แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ตามที่โจทก์อ้างในคำร้องว่า ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์จดวันนัดผิดและแจ้งให้ทนายโจทก์ทราบ ก็ไม่ใช่เหตุที่โจทก์จะไม่ต้องยื่นคำร้องภายใน ๑๕ วัน (ฎีกาที่ ๒๕๕๕/๒๕๓๘)

การขานัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๔) การที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาตามกำหนดนัด โจทก์ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมายโดยร้องขอให้พิจารณาใหม่เสียก่อน ถ้าศาลไม่อนุญาต โจทก์จึงจะอุทธรณ์คำสั่งนั้นได้ หากโจทก์ข้ามขั้นตอนดังกล่าว ศาลอุทธรณ์อาจไม่รับวินิจฉัย เนื่องจากไม่มีข้อเท็จจริงที่จะวินิจฉัยให้

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๑๐๕/๒๕๒๕ เมื่อโจทก์ประสงค์ให้ศาลชั้นต้นยกคดีของโจทก์ ซึ่งถูกยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่ โจทก์จำต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๖๖ วรรคสอง เสียก่อน โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลชั้นต้นเพื่อศาลจะได้ไต่สวนคำร้องให้ปรากฏข้อเท็จจริง ในจำนวนว่ามีเหตุสมควรที่โจทก์มาศาลไม่ได้ตามกำหนดนัดดังที่กล่าวอ้างหรือไม่ แล้วจึงจะพิจารณาสั่งได้โดยถูกต้อง การที่โจทก์กลับยื่นอุทธรณ์ขอให้ศาลอุทธรณ์สั่งให้ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าข้อกล่าวอ้างของโจทก์ดังกล่าวเป็นความจริงเพียงใดหรือไม่ ศาลอุทธรณ์ย่อมไม่อาจวินิจฉัยอุทธรณ์ของโจทก์ได้เพราะไม่มีข้อเท็จจริงที่จะวินิจฉัยให้ ฉะนั้น ที่ศาลอุทธรณ์ยกอุทธรณ์ของโจทก์ โดยวินิจฉัยว่าอุทธรณ์ของโจทก์เป็นการปฏิบัติข้ามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงชอบแล้ว

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หมายเหตุ กรณีที่ศาลยกฟ้องเพราะโจทก์ไม่มาศาล ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง อยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติ ลักษณะอุทธรณ์ฎีกาด้วย

➤ ฎีกาที่ ๔๕๒๘/๒๕๔๑ ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องโจทก์ เพราะโจทก์ไม่มาศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จึงเป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ ย่อมต้องห้ามมิให้คู่ความฎีกาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

แต่การที่ศาลชั้นต้นยกคำร้องโจทก์ โดยไม่อนุญาตให้ยกคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ โจทก์อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน เช่นนี้ มิใช่กรณียกฟ้อง จึงไม่อยู่ในบังคับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๒๐

ฎีกาที่ ๘๒๘๐/๒๕๕๑ คดีนี้เป็นเรื่องที่โจทก์ขอให้ยกคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องและศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ดังนี้ จึงไม่ใช่กรณีที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์แต่ประการใด จะนำบทบัญญัติมาตรา ๒๒๐ แห่ง ป.วิ.อ. มาบังคับแก่กรณีเช่นนี้หาได้ไม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

(๒.๕) โจทก์ต้องแสดงให้เห็นว่ามีเหตุสมควรที่ทำให้โจทก์มาศาลไม่ได้

บางครั้งการที่โจทก์ไม่สามารถมาศาลตามกำหนดนัดได้นั้น อาจเพราะมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ตามสภาวะการณ์ของโจทก์แต่ละคน และแต่ละคดี ฉะนั้น กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้โจทก์สามารถที่จะยื่นคำร้องขอให้พิจารณาใหม่ได้ ซึ่งคำร้องนั้นต้องแสดงให้เห็นว่ามีเหตุสมควรเช่นใดจึงทำให้โจทก์มาศาลไม่ได้เป็นสำคัญ แต่ก็ไม่ถึงขนาดต้องเป็นเหตุสุดวิสัยตาม ป.พ.พ. มาตรา ๘ เช่น

➢ โจทก์มาศาลช้าไปครึ่งชั่วโมงเพราะเหตุขัดข้องการจราจรติดขัดกว่าปกติเนื่องจากฝนตกหนักและน้ำท่วม ถือว่ามีเหตุอันสมควร (ฎีกาที่ ๖๔/๒๕๒๑)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กรณีมีเหตุสมควร

- โจทก์และทนายโจทก์มาศาลตามกำหนดนัดแล้ว แต่คิดว่าศาลคงเลื่อนคดีเพราะจำเลยไม่มา ทนายโจทก์จึงไปว่าความอีกศาลหนึ่ง ส่วนโจทก์แยกไปทำธุระโดยไม่ได้แจ้งเจ้าหน้าที่หรือขออนุญาตจากศาล มีเหตุสมควรที่จะยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ (ฎีกาที่ ๓๖๗/๒๕๓๐)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

- คำร้องของโจทก์ได้แสดงเหตุยืนยันว่าโจทก์ได้มาศาลตามกำหนดนัดแล้ว เพียงแต่โจทก์ยังติดการดำเนินคดีอาญาอื่น ซึ่งศาลได้นัดพิจารณาไว้ในวันเวลาเดียวกันก่อน เสร็จแล้วจึงจะมาดำเนินคดีนี้ต่อไป ซึ่งหากเป็นความจริงตามคำร้องก็นับว่ามีเหตุสมควรที่โจทก์ไม่ได้มาดำเนินคดีนี้ตามกำหนดนัด ศาลชอบที่จะไต่สวนคำร้องของโจทก์เสียก่อน จึงจะวินิจฉัยได้ว่าที่โจทก์ไม่ได้มาดำเนินคดีนี้ตามกำหนดนัด มีเหตุสมควรหรือไม่ (ฎีกาที่ ๔๓๖๖/๒๕๔๗)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

กรณีไม่มีเหตุสมควร

- เป็นความบกพร่องของทนายโจทก์ที่นัดซ้อนกับคดีอื่น (ฎีกาที่ ๑๘๔๗/๒๕๕๐)
- โจทก์จดจำวันนัดสืบพยานโจทก์คลาดเคลื่อน เป็นความผิดพลาดจากความไม่รอบคอบและประมาทเลินเล่อของโจทก์เอง ไม่มีเหตุสมควรที่จะยกคดีของโจทก์ขึ้นพิจารณาใหม่ (ฎีกาที่ ๘๒๘๐/๒๕๕๑ และที่ ๗๒๔/๒๕๔๘)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๒๗/๒๕๖๕ การส่งหมายนัดไต่สวนมูลฟ้องให้โจทก์โดยวิธีปิดหมายเป็นการส่งตามภูมิลำเนาของโจทก์ที่ระบุไว้ในฟ้องโดยชอบด้วยกฎหมาย การที่โจทก์ย้ายภูมิลำเนาของโจทก์ไปอยู่ที่อื่น แต่ไม่ได้แจ้งเรื่องการย้ายภูมิลำเนาหรือการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ให้ศาลทราบ ถือว่าเป็นความผิดของโจทก์เอง ไม่มีผลทำให้การส่งหมายเสียไป เมื่อโจทก์ไม่มาศาลตามกำหนดนัดในวันนัดไต่สวนมูลฟ้องโดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอเลื่อนคดี ศาลชั้นต้นชอบที่จะพิพากษาให้ยกฟ้องโจทก์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ ไม่มีเหตุที่จะยกคดีขึ้นพิจารณาไต่สวนมูลฟ้องใหม่ (เป็นกรณีที่ศาลฎีกาให้ศาลชั้นต้นไต่สวนมูลฟ้องในความผิดตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๓ แล้วมีคำสั่งหรือคำพิพากษาใหม่ตามรูปคดี ศาลชั้นต้นจึงส่งหมายแจ้งวันนัดไต่สวนมูลฟ้องให้โจทก์ทราบตามภูมิลำเนาของโจทก์ที่ระบุในฟ้อง)

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๓๕๐/๒๕๔๔ ทนายโจทก์ทราบวันนัดสืบพยานโจทก์โดยชอบแล้ว แต่มาถึงศาลชั้นต้นเลยกำหนดนัดไปแล้วหนึ่งชั่วโมงครึ่ง เนื่องจากรถยนต์ของทนายโจทก์ขัดข้อง ซึ่งทนายโจทก์สามารถจอดรถไว้ข้างทางแล้วรีบโทรศัพท์แจ้งศาลทราบทันที หรือมิฉะนั้นก็รีบเดินทางมาศาลด้วยรถยนต์รับจ้างได้ แต่ทนายโจทก์มิได้ดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด แสดงให้เห็นว่าทนายโจทก์ไม่เอาใจใส่หรือเล็งเห็นถึงความสำคัญในเวลานัดของศาล กรณีไม่มีเหตุสมควรให้ยกคดีขึ้นพิจารณาใหม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๐๘๕/๒๕๔๗ ทนายโจทก์รู้ว่าตนมีอาการป่วยไม่อาจมาศาลได้ตั้งแต่ก่อนวันนัดแล้ว และยอมทราบดีว่าเหตุป่วยเจ็บเป็นเหตุที่อาจขอเลื่อนคดีได้ ทนายโจทก์ก็น่าจะติดต่อให้โจทก์มาศาล หรือมานำคำร้องขอเลื่อนคดีที่สำนักงานทนายความของทนายโจทก์มายื่นต่อศาลอันอยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ แต่ทนายโจทก์ก็หาได้ยื่นคำร้องแจ้งเหตุขัดข้องให้ศาลทราบถึงเหตุแห่งความจำเป็นดังกล่าวเพื่อขอเลื่อนคดีไม่ พฤติการณ์ของฝ่ายโจทก์สอดคล้องกันเป็นการประวิงคดี ทำให้ฝ่ายจำเลยได้รับความเดือดร้อน ทั้งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลล่าช้า จึงไม่มีเหตุอันสมควรที่จะอนุญาตให้ยกคดีในส่วนของโจทก์ขึ้นไต่สวนมูลฟ้องใหม่

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

๓. หลักเกณฑ์การตัดอำนาจของโจทก์ที่จะฟ้องจำเลย
ในเรื่องเดียวกันนั้นอีก

มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในคดีที่ศาลยกฟ้อง
ดังกล่าวแล้ว จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีก
ไม่ได้ แต่ถ้าศาลยกฟ้องเช่นนี้ในคดีซึ่งราษฎรเท่านั้น
เป็นโจทก์ ไม่ตัดอำนาจพนักงานอัยการฟ้องคดีนั้น
อีก เว้นแต่จะเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว”

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา (ต่อ)

หากพิจารณาถึงคดีที่ศาลยกฟ้องโจทก์เพราะไม่มาตามกำหนดนัด
จะเห็นได้ว่า ยังไม่มีการวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดีเลย จึงถือไม่ได้ว่า
ศาลยกฟ้องโดยมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้อง อัน
จะทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๓๕ (๔)
ซึ่งโจทก์สามารถฟ้องจำเลยใหม่ได้

แต่ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติตัดอำนาจฟ้อง
โจทก์ว่า ถ้าโจทก์ถูกศาลยกฟ้องตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง
แล้ว โจทก์ (หมายถึงพนักงานอัยการและราษฎรที่เป็นโจทก์) จะฟ้อง
จำเลยในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ ยกเว้นว่าถ้าคดีที่ศาลยกฟ้องนั้น
เป็นคดีอาญาแผ่นดินที่ราษฎรเป็นโจทก์ ย่อมไม่ตัดอำนาจพนักงาน
อัยการที่จะฟ้องคดีนั้นอีก

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา ต่อ)

แต่ถ้าคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์และถูกยกฟ้อง
ตามมาตรา ๑๖๖ วรรคหนึ่ง นี้ เป็นความผิด
ต่อส่วนตัว พนักงานอัยการย่อมไม่มี
อำนาจที่จะฟ้องจำเลยในเรื่องเดียวกันนั้น
อีก แม้ว่าราษฎรกับพนักงานอัยการจะแยก
ฟ้องคนละสำนวนกันก็ตาม

การขาดนัดของโจทก์ในคดีอาญา ต่อ)

ฎีกาที่ ๘๑๖/๒๕๒๓ โจทก์ร่วมเคยเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในมูลกรณี
เดียวกันกับคดีนี้มาครั้งหนึ่งแล้ว แต่ในคดีนั้นโจทก์ร่วมไม่มาตาม
กำหนดนัดในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ศาลพิพากษายกฟ้องตาม ป.วิ.อ.
มาตรา ๑๖๖ ผลแห่งคดีที่โจทก์ร่วมยื่นฟ้องจำเลยดังกล่าวนั้น ทำให้
โจทก์ร่วมจะฟ้องจำเลยเรื่องเดียวกันอีกไม่ได้ เมื่อเป็นคดีความผิดต่อ
ส่วนตัวย่อมตัดอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการตามมาตรา ๑๖๖ วรรค
ท้าย สิทธิของพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องจำเลยในมูลกรณีเดียวกันไว้
แล้วเป็นอันระงับไปโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าพนักงานอัยการฟ้องก่อน
หรือหลังจากที่ศาลยกฟ้องคดีของโจทก์ร่วม เมื่อพนักงานอัยการถูก
ตัดอำนาจฟ้องย่อมจะดำเนินคดีต่อไปไม่ได้ ต้องยกฟ้องของโจทก์และ
โจทก์ร่วม

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดยางานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (ต่อ)

ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้โทรศัพท์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (ต่อ)

ในการสืบพยาน ให้มีการบันทึกคำเบิกความพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายถอดออกเป็นภาพและเสียงซึ่งสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของการบันทึกได้ และให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาใช้การบันทึกดังกล่าวประกอบการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสามและวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (ต่อ)

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง
บัญญัติว่า “การพิจารณาและ
สืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผย
ต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็น
อย่างอื่น”

วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น (ต่อ)

๑. การพิจารณาและการสืบพยานในศาลต้องทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

หลัก การพิจารณาและสืบพยานในศาลไม่ว่าจะเป็นการสืบพยานโจทก์ พยานโจทก์ร่วม หรือสืบพยานจำเลยจะต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยทั้งสิ้น มิฉะนั้น กระบวนพิจารณาดังกล่าว **ไม่ชอบ** ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลสูงมีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยและยกคำพิพากษาของศาลล่างได้ โดยให้ดำเนินกระบวนพิจารณาในชั้นตอนที่ใหม่พร้อมแล้วมีคำพิพากษาต่อไปตามรูปคดี (ฎีกาที่ ๖๕๑/๒๕๔๘, ๑๘๘๘/๒๕๕๔ และที่ ๑๒๑๘๓/๒๕๕๕)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

(๑.๑) หากไม่เป็นไปตามข้อยกเว้นที่กฎหมายบัญญัติให้พิจารณาลับหลังจำเลยแล้ว แม้จำเลยจะให้ความยินยอมก็จะพิจารณาลับหลังจำเลยไม่ได้ (ฎีกาที่ ๑๘๘๘/๒๕๕๔)

(๑.๒) หากระหว่างพิจารณาจำเลยบางคนหลบหนี เมื่อได้ตัวมา ศาลจะนำคำเบิกความของพยานที่เบิกความไปแล้วมาใช้ยื่นจำเลยคนที่หลบหนีไม่ได้ ต้องสืบพยานทั้งหมดต่อหน้าจำเลยที่ได้ตัวมาศาลใหม่ (ฎีกาที่ ๑๓๗๖/๒๕๕๐ และที่ ๘๘๐๐-๘๘๐๒/๒๕๕๑)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

(๑.๓) การไต่สวนเพื่อลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เนื่องจากบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลเป็นกฎหมายพิเศษที่ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้โดยการไต่สวนและไม่จำเป็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย ดังเช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป (ฎีกาที่ ๔๕๒๓/๒๕๕๗ และที่ ๑๑๕๕/๒๕๒๖)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๔๖๑๗/๒๕๔๗ ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลเป็นความผิดต่อศาล เมื่อปรากฏต่อศาลว่าผู้ใดกระทำละเมิดอำนาจศาล จะปรากฏโดยผู้นั้นกระทำต่อหน้าศาลหรือปรากฏจากหลักฐานอื่นใด ศาลก็ย่อมสั่งลงโทษได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งข้อหาหรือส่งเรื่องให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการแต่อย่างใด เพียงแต่ศาลเรียกผู้เกี่ยวข้องมาสอบถามให้ได้ความว่าเรื่องเป็นดังที่ปรากฏในเอกสารที่น่าเสนอจริงหรือไม่ ก็สามารถสั่งลงโทษได้ เพราะบทบัญญัติเรื่องละเมิดอำนาจศาลเป็นกฎหมายพิเศษที่ศาลมีอำนาจค้นหาความจริงได้โดยไม่ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย ดังเช่นการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

(๑.๔) การที่ศาลเรียกสำนวนการ
สอบสวนมาจากพนักงานอัยการตาม
ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๕ มิใช่การพิจารณา
และสืบพยาน จึงไม่จำเป็นต้องกระทำต่อ
หน้าจำเลย (ฎีกาที่ ๕๒๓๕/๒๕๔๗)

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๒. การเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานกระทำลับหลังจำเลยไม่ได้

➢ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้อง
ร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลอาจเดินเผชิญสืบ
พยานหลักฐาน ...”

➢ ศาลจะเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานหรือไม่ ถือเป็นดุลพินิจ หาก
อนุญาตให้เดินเผชิญสืบศาลก็ต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ และ
มาตรา ๑๗๒ ทวิ ที่ต้องดำเนินการเดินเผชิญสืบพยานหลักฐานต่อหน้า
จำเลย ดังนั้น ผู้พิพากษาที่เดินเผชิญสืบจะเดินเผชิญสืบพยานหลักฐาน
ลับหลังจำเลยไม่ได้ แม้จะโดยอาศัยความยินยอมของจำเลยที่แถลงไม่
ตั้งใจไปต่อการเดินเผชิญสืบก็ไม่ได้เช่นกัน

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๓. การสืบพยานประเด็นต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เว้นแต่จำเลยที่ได้รับอนุญาตให้พิจารณาลับหลังไม่ตั้งใจไปฟังการพิจารณา

➤ มาตรา ๒๓๐ บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความที่เกี่ยวข้องร้องขอหรือเมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร ... หรือเมื่อมีเหตุจำเป็นไม่สามารถนำพยานหลักฐานมาสืบที่ศาลนั้น และการสืบพยานหลักฐานโดยวิธีอื่นไม่สามารถกระทำได้ ศาลมีอำนาจสั่งประเด็นให้ศาลอื่นสืบพยานหลักฐานแทน ให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ดังศาลเดิม รวมทั้งมีอำนาจสั่งประเด็นต่อไปยังศาลอื่นได้

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๗๒ และมาตรา ๑๗๓ ทวิ ให้ส่งสำนวนหรือสำเนาฟ้อง สำเนาคำให้การและเอกสารหรือของกลางเท่าที่จำเป็นให้แก่ศาลที่รับประเด็นเพื่อสืบพยานหลักฐาน หากจำเลยต้องขังอยู่ในระหว่างพิจารณาให้ผู้คุมขังส่งตัวจำเลยไปยังศาลที่รับประเด็น แต่ถ้าจำเลยในกรณีตามมาตรา ๑๗๓ ทวิ ไม่ตั้งใจไปฟังการพิจารณาจะยื่นคำถามพยานหรือคำแถลงขอให้ตรวจพยานหลักฐานก็ได้ ให้ศาลสืบพยานหลักฐานไปตามนั้น

เมื่อสืบพยานหลักฐานตามที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว ให้ส่งถ้อยคำสำนวนพร้อมทั้งเอกสารหรือของกลางคืนศาลเดิม”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

หลัก การสืบพยานประเด็นของศาลที่รับประเด็นก็ต้องกระทำต่อหน้าจำเลย (จำเลยที่ต้องขังและที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวด้วย) ซึ่งจะเห็นได้จากการที่มาตรา ๒๓๐ วรรคหนึ่ง ระบุให้ศาลที่รับประเด็นมีอำนาจและหน้าที่ดังศาลเดิม และในวรรคสองที่ว่า หากจำเลยต้องขังอยู่ในระหว่างพิจารณาให้ผู้คุมขังส่งตัวจำเลยไปยังศาลที่รับประเด็น ยกเว้นแต่จำเลยที่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (ที่เพิ่มเติมใหม่) ไม่ติดใจไปฟังการพิจารณา ศาลที่รับประเด็นย่อมมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นได้

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๔. การสืบพยานทางจอภาพซึ่งถือเสมือนว่าเป็นการเบิกความในห้องพิจารณาของศาลต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย

มาตรา ๒๓๐/๑ บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นอันไม่อาจนำพยานมาเบิกความในศาลได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้พยานดังกล่าวเบิกความที่ศาลอื่นหรือสถานที่ทำการของทางราชการหรือสถานที่แห่งอื่นนอกศาลนั้น โดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพได้ ทั้งนี้ ภายใต้การควบคุมของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องถิ่นนั้นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

การเบิกความตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

การสืบพยานทางจอภาพนี้ พยานอาจเบิกความที่ ศาลอื่น สถานที่ทำการของทางราชการ หรือสถานที่
แห่งอื่นนอกจากศาลนั้น โดยมาตรา ๒๓๐/๑ ถือว่า
การเบิกความของพยานผ่านทางจอภาพให้ถือ
เสมือนว่าเบิกความในห้องพิจารณาของศาล อัน
เป็นการพิจารณาที่ต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อ
หน้าจำเลยแล้ว

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ
โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

๕. ข้อยกเว้นของการสืบพยานโดยเปิดเผย

(๕.๑) การพิจารณาดับตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๗

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า “ศาลมีอำนาจสั่งให้
พิจารณาเป็นการลับ เมื่อเห็นสมควรโดยผลการหรือโดยคำ
ร้องขอของกลุ่มความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่งความ
สงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อ
ป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้
ล่วงรู้ถึงประชาชน”

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ

โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

มาตรา ๑๗๘ บัญญัติว่า “เมื่อมีการพิจารณาเป็นการลับ บุคคลเหล่านั้นเท่านั้นที่มีสิทธิอยู่ในห้องพิจารณาได้ คือ

- (๑) โจทก์และทนาย
- (๒) จำเลยและทนาย
- (๓) ผู้ควบคุมตัวจำเลย
- (๔) พยานและผู้ชำนาญการพิเศษ
- (๕) ล่าม
- (๖) บุคคลผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องและได้รับอนุญาตจากศาล
- (๗) พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแก่ศาลแล้วแต่จะเห็นสมควร”

ฉะนั้น แม้ศาลจะสั่งให้พิจารณาลับ แต่การพิจารณาและสืบพยานนั้นก็ยังต้องกระทำต่อหน้าจำเลย เพียงแต่ได้รับยกเว้นไม่ต้องทำโดยเปิดเผยเท่านั้น

การพิจารณาและการสืบพยานต้องทำ

โดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๗๔๐/๒๕๑๘ ศาลชั้นต้นสั่งให้พิจารณานำสืบตัวจำเลยบางคนเป็นการลับ และห้ามการโฆษณาข้อเท็จจริงได้ ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความปลอดภัยมั่นคงของราชอาณาจักร ศาลไม่กล่าวถึงรายละเอียดเรื่องราวต่างๆ บุคคลและสถานที่ๆ เกี่ยวข้องไว้ในคำพิพากษา

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย

๖. ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลย

(๖.๑) การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ

มาตรา ๑๗๒ ทวิ บัญญัติว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการ ต่อมมาตรา ๑๗๒ วรรค ๒ แล้ว เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร เพื่อให้การดำเนินการพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจ พิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษ ปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อ จำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการ พิจารณาและการสืบพยาน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๒) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตาม คำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยาน ตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาล จะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้

(๓) ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็น , สมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๔) จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายความและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน

(๕) ในระหว่างการพิจารณาและสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล

ในคดีที่ศาลพิจารณาและสืบพยานตาม (๒) หรือ (๓) ลับหลังจำเลยคนใด ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและการสืบพยานที่กระทำลับหลังนั้นเป็นผลเสียหายแก่จำเลยคนนั้น”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

การที่ศาลจะอนุญาตให้พิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้น ถือเป็นดุลพินิจของศาล

➢ **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๑) จำกัดเฉพาะคดีมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือในคดีมีโทษปรับสถานเดียว** เมื่อจำเลยมีทนายและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยานโจทก์หรือสืบพยานจำเลยก็ได้

➢ **ผล** แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- ฎีกาที่ ๑๕๑๔๓/๒๕๕๑ ศาลชั้นต้นอนุญาตให้พิจารณาลับหลังจำเลย แต่ปรากฏว่าโจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖ (เดิม) ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน ๑๐ ปี ศาลชั้นต้นจึงไม่อาจมีคำสั่งอนุญาตให้พิจารณาลับหลังจำเลยและดำเนินกระบวนการพิจารณาอย่างหนึ่งอย่างใดลับหลังจำเลยได้...

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- ...การที่ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปโดยให้ทนายจำเลยแถลงรับข้อเท็จจริงและโจทก์แถลงไม่สืบพยานปาก อ. นั้น จึงเป็นการไม่ชอบด้วย ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง, ๑๗๒ ทวิ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยจึงไม่ชอบ และมีผลทำให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๘ ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีนี้ได้ ปัญหาดังกล่าวเป็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้คู่ความมิได้ฎีกา ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๕๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๒๕

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๒)** “ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลพอใจตามคำแถลงของโจทก์ว่า การพิจารณาและการสืบพยานตามที่โจทก์ขอให้กระทำไม่เกี่ยวแก่จำเลยคนใด ศาลจะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นก็ได้” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมีทนายความหรือไม่ เป็นการสืบพยานโจทก์ที่ไม่เกี่ยวกับจำเลยที่ไม่มาศาล
- **ผล** ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและสืบพยานลับหลังนั้นให้เป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๓)** “ในคดีที่มีจำเลยหลายคน ถ้าศาลเห็นสมควรจะพิจารณาและสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ๆ ลับหลังจำเลยคนอื่นก็ได้” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยจะมีทนายความหรือไม่ ซึ่งเป็นการสืบพยานจำเลยคนหนึ่ง ลับหลังจำเลยคนอื่น
- **ผล** ห้ามมิให้ศาลรับฟังการพิจารณาและสืบพยานลับหลังนั้นให้เป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๔)** “จำเลยไม่อาจมาฟังการพิจารณาและสืบพยานได้เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เมื่อจำเลยมีทนายความและจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยาน” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี เมื่อจำเลยที่เจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็นนั้นมีทนายความ และจำเลยได้รับอนุญาตจากศาลที่จะไม่มาฟังการพิจารณาและการสืบพยานโจทก์หรือสืบพยานจำเลย
- **ผล** แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ไม่มาศาล ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้ เนื่องจากจำเลยนั้นมีทนายความแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- **เกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๒ ทวิ (๕)** “ในระหว่างการพิจารณาและสืบพยาน ศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะเหตุขัดขวางการพิจารณา หรือจำเลยออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล” สามารถนำไปใช้ได้กับคดีอาญาทุกคดี เมื่อศาลมีคำสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะขัดขวางการพิจารณา หรือออกจากห้องพิจารณาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล
- **ผล** แม้การพิจารณาและสืบพยานลับหลังจะเป็นผลเสียหายแก่จำเลยที่ศาลสั่งให้ออกจากห้องพิจารณา ศาลย่อมมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการสืบพยานลับหลังจำเลยคนนั้นได้ เนื่องจากสาเหตุมาจากตัวจำเลยเองที่ขัดขวางการพิจารณา หรือออกจากห้องพิจารณาไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๒) ศาลสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณาเพราะ
ขัดขวางการพิจารณา

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๐ บัญญัติว่า “ให้นำบทบัญญัติ
เรื่องรักษาความเรียบร้อยในศาลในประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับแก่การ
พิจารณาคดีอาญาโดยอนุโลม แต่ห้ามมิให้สั่งให้
จำเลยออกจากห้องพิจารณา เว้นแต่จำเลยขัดขวาง
การพิจารณา”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลคดีแพ่งบัญญัติใน ป.วิ.พ.
มาตรา ๓๐-๓๓

ในคดีอาญาให้นำ ป.วิ.พ. ดังกล่าวมาใช้โดยอนุโลม แต่ห้ามมิให้
ศาลสั่งให้จำเลยออกจากห้องพิจารณา เว้นแต่จำเลยจะขัดขวาง
การพิจารณา ฉะนั้น แม้จำเลยจะประพฤติตนไม่เรียบร้อยใน
ศาลแต่ไม่ถึงขนาดเป็นการขัดขวางการพิจารณา ศาลก็ต้อง
พิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลยตามมาตรา ๑๘๒ วรรค
หนึ่ง แต่ถ้าการที่จำเลยข่มขู่พยานต่อหน้าศาล อันเป็นการ
ประพฤติตนไม่เรียบร้อยในศาลแล้วยังเป็นการขัดขวางการ
พิจารณาคดีด้วย ศาลย่อมมีอำนาจสั่งให้จำเลยออกจากห้อง
พิจารณาได้ ซึ่งปัจจุบันมี ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๒ ทวิ (๕) ที่แก้ไข
ใหม่มารองรับอีกชั้นหนึ่งแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๓) การสืบพยานและพิจารณาลับหลังจำเลยที่หลบหนี

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ /๑ (ที่เพิ่มเติมใหม่) บัญญัติว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง แล้ว เมื่อศาลเห็นว่าจำเลยหลบหนี หรือไม่มาฟังการพิจารณาและสืบพยานโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ศาลออกหมายจับจำเลย หากไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายในสามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า และจำเลยมีทนายความ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ และเมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จแล้ว ให้ศาลมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไป

การพิจารณาและสืบพยานตามวรรคหนึ่งต้องมีโชคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือคดีที่จำเลยมีอายุไม่เกินสิบแปดปีในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

จากข้อความที่ระบุว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสอง แล้ว” ทำให้เห็นว่า ต้องเป็นกรณีที่โจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าได้กระทำผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป อันเป็นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ซึ่งหลังจากอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังกับสอบถามคำให้การจำเลยแล้ว แน่นอนว่าในทางปฏิบัติต้องผ่านการสอบถามจำเลยมาก่อนแล้วว่าจำเลยมีทนายความหรือไม่ ตามที่ ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๓ กำหนดไว้ และต้องปรากฏว่าจำเลยนั้นได้แต่งตั้งทนายความไว้เรียบร้อยแล้วด้วย ไม่ว่าจะเป็นทนายความที่จำเลยแต่งตั้งเองหรือขอให้ศาลแต่งตั้งให้ก็ตาม หลังจากนั้นจำเลยหลบหนีไปจนศาลออกหมายจับจำเลยและไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายใน ๓ เดือน นับแต่วันออกหมายจับ เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นกับมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไปได้ (ซึ่งถือเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นหรือไม่ก็ได้)

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

มีข้อน่าสังเกตว่า กฎหมายใช้คำว่า “และจำเลยมีทนายความ” ฉะนั้น ถ้าคดีที่จำเลยหลบหนีไปนั้นมียศตราโทษจำคุก แต่จำเลยแสดงต่อศาลตอนสอบถามเรื่องทนายว่าตนไม่ต้องการทนายความ ย่อมแสดงว่าคดีที่จำเลยหลบหนีนั้น จำเลยไม่มีทนายความ เมื่อไม่ได้ตัวจำเลยมาศาลภายใน ๓ เดือน นับแต่วันออกหมายจับ ศาลน่าจะทำการพิจารณาและสืบพยานลับหลังกับมีคำพิพากษาลับหลังจำเลยไม่ได้

แต่ถ้าคดีที่จำเลยหลบหนีไปนั้นมียศตราโทษประหารชีวิต หรือจำเลยที่หลบหนีนั้นมียศอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ในวันที่ถูกฟ้องต่อศาล แม้จำเลยนั้นจะมีทนายความ มาตรานี้ก็กำหนดชัดเจนไว้ในวรรคสองว่า ศาลจะทำการพิจารณาและสืบพยานลับหลังกับมีคำพิพากษาลับหลังจำเลยไม่ได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๔) การสืบพยานและพิจารณาลับหลังจำเลยที่เป็นนิติบุคคล
ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ทวิ/๒ (ที่เพิ่มเติมใหม่) บัญญัติว่า “ในคดีที่
จำเลยเป็นนิติบุคคล ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา
๑๗๒ วรรคสอง แล้ว เมื่อมีกรณีที่ศาลได้ออกหมายจับผู้จัดการ
หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้นแล้ว แต่ยังไม่จับตัวมาไม่ได้ภายใน
สามเดือนนับแต่วันออกหมายจับ และไม่มีผู้แทนอื่นของนิติ
บุคคลมาดำเนินการแทนนิติบุคคลนั้นได้ เมื่อศาลเห็นเป็นการ
สมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณา
เป็นไปโดยไม่ชักช้า ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับ
หลังจำเลยได้ และเมื่อศาลพิจารณาคดีเสร็จแล้ว ให้ศาลมีคำ
พิพากษาในคดีนั้นต่อไป”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

จากข้อความที่ระบุว่า “ภายหลังที่ศาลได้ดำเนินการตามมาตรา
๑๗๒ วรรคสอง แล้ว” ทำให้เห็นว่า ต้องเป็นกรณีที่โจทก์หรือ
ทนายโจทก์และจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยผู้จัดการหรือผู้แทน
ของจำเลยนั้นได้มาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าจำเลยเป็น
นิติบุคคลที่ถูกฟ้องจริง ให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้ผู้จัดการ
หรือผู้แทนของจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคลนั้นฟัง และถามว่าได้กระทำ
ผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้
จดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดรายงานไว้และดำเนินการ
พิจารณาต่อไป อันเป็นกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลแล้ว

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ซึ่งหลังจากมีการอ่านและอธิบายฟ้องให้ผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลย ฟังกับสอบถามคำให้การแล้ว หลังจากนั้นผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลยหลบหนีไป หรือมีพฤติการณ์อื่นใดทำให้ศาลออกหมายจับผู้จัดการหรือผู้แทนของจำเลยนั้น และยังจับตัวไม่ได้ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันออกหมายจับ กับไม่มีผู้แทนอื่นของจำเลยนิติบุคคลนั้นมาดำเนินการแทน เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะให้การพิจารณาเป็นไปโดยไม่ชักช้า ศาลมีอำนาจพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคลกับมีคำพิพากษาในคดีนั้นต่อไปได้ (ซึ่งถือเป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยนั้นหรือไม่ก็ได้)

ขอยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๕) การสืบพยานโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้ากับจำเลย

ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้โทรทัศน์วงจรปิด สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจด้วยก็ได้”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ในอดีต ผลจากการต้องพิจารณาและสืบพยานต่อหน้าจำเลย ทำให้พยานบุคคลที่มาเบิกความต่อศาลต้องเผชิญหน้ากับจำเลยโดยตรง แต่ในโลกยุคปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาก ทำให้ศาลสามารถใช้โทรทัศน์วงจรปิด หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์อย่างอื่นที่สามารถถ่ายทอดภาพและเสียงคำเบิกความของพยานซึ่งอยู่ในห้องหรือสถานที่แห่งหนึ่งไปยังห้องพิจารณาที่จำเลยอยู่ในห้องพิจารณา จึงเป็นการหลีกเลี่ยงไม่ให้พยานต้องเผชิญหน้ากับจำเลยได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๖) การสืบพยานล่วงหน้าตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ ศาลมีอำนาจสืบพยานลับหลังจำเลยได้ในกรณีที่มีการสืบพยานบุคคลไว้ก่อนฟ้องคดีต่อศาล ไม่ว่าจะพนักงานอัยการร้องขอ หรือผู้ต้องหาร้องขอให้สืบก็ตาม ซึ่งถ้าหากผู้ต้องหา นั้นถูกฟ้องเป็นจำเลยในเวลาภายหลัง มาตรานี้ก็ระบุให้ศาลรับฟังคำพยานบุคคลที่สืบไว้ก่อนฟ้องในการพิจารณาคดีได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่ากระบวนการสืบพยานบุคคลไว้ก่อนนั้น จะได้กระทำต่อหน้าผู้ต้องหานั้นหรือไม่ก็ตาม

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๕๘๐/๒๕๔๓ ก่อนฟ้องคดีต่อศาล เมื่อมีเหตุดังที่
ระบุไว้ใน ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรคแรก พนักงาน
อัยการยอมมีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลมีคำสั่งสืบพยาน
นั้นไว้ทันทีก็ได้ โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นกรณีที่ต้องหา
ถูกควบคุมตัวอยู่หรือไม่ ประกอบกับ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗
ทวิ วรรคสี่ ก็ให้ศาลสามารถมีคำสั่งอนุญาตให้สืบพยาน
และอ่านคำเบิกความของพยานให้พยานฟังนั้นฟังได้ แม้
ผู้ต้องหาจะไม่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมตัวอยู่

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๐๒๕๔/๒๕๕๓ ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ วรรค
หนึ่ง การสืบพยานก่อนฟ้องคดีเป็นกรณีจำเป็นที่จะต้อง
เสนอพยานหลักฐานต่อศาลไว้ก่อน เพราะหากรอจนมีการ
ฟ้องคดีอาจเป็นการยากแก่การนำพยานบุคคลนั้นมาสืบใน
ภายหลังเพื่อพิสูจน์ความผิด ซึ่งบางกรณีอาจยังไม่รู้ตัว
ผู้กระทำความผิด กฎหมายจึงบัญญัติเพียงว่า ถ้ารู้ตัว
ผู้กระทำความผิดและผู้นั้นถูกควบคุมอยู่ก็นำตัวมาศาล
ด้วย ดังนั้น หากไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดก็สามารถสืบพยานก่อน
ฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องนำตัวมาศาล

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

หมายเหตุ แต่หากรู้ตัวและถิ่นที่อยู่ของ
ผู้กระทำความผิดแล้ว แม้ไม่มีการ
ควบคุมตัวไว้ ถ้าจะมีการสืบพยาน
ล่วงหน้า ต้องแจ้งวันนัดสืบพยานก่อน
ฟ้องให้บุคคลนั้นทราบด้วย

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๔๐๖๓/๒๕๕๗ การที่จำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงาน
สอบสวนในวันเกิดเหตุและได้รับการปล่อยตัว แม้จะไม่ถือว่าถูก
ควบคุมอยู่ในอำนาจพนักงานสอบสวน แต่ก็ป็นกรณีที่รู้ตัว
ผู้กระทำความผิดและทราบถิ่นที่อยู่ของจำเลย อันชอบที่พนักงาน
สอบสวนหรือโจทก์ต้องแจ้งวันนัดสืบพยานก่อนฟ้องให้จำเลย
ทราบ ทั้งต้องตั้งทนายความให้จำเลยก่อนเริ่มสืบพยานก่อนฟ้อง
การที่ศาลชั้นต้นไม่ได้ตั้งทนายความให้จำเลยและมีได้ซักถาม
พยานโจทก์ในลักษณะซักถามพยานแทนจำเลย จึงไม่ชอบด้วย
ป.วิ.อ. มาตรา ๒๓๗ ทวิ ไม่อาจรับฟังการสืบพยานปาก จ. ก่อน
ฟ้องคดีได้ คงรับฟังได้เพียงพยานบอกเล่า

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๓) นำมาตรา ๒๓๗ ทวิ ใช้บังคับกับการสืบพยานในกรณีอื่นด้วย

- การสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ/พยานหลักฐานอื่นตามมาตรา ๒๓๗ ทรี
- ฟ้องคดีแล้ว แต่มีเหตุจำเป็นต้องสืบพยานล่วงหน้าก่อนถึงวันนัดสืบพยานตามมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง เป็นกรณีสืบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นสำคัญในคดีไว้ล่วงหน้า ก่อนถึงกำหนดวันนัดสืบพยาน

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- พนักงานอัยการเห็นว่าพยานโจทก์มีเหตุขัดข้องมาศาลในวันสืบพยานไม่ได้ หรือเกรงว่าจะเป็นการยากที่จะนำพยานนั้นมาสืบตามที่ศาลนัดไว้ พนักงานอัยการขอให้ศาลสืบพยานนั้นไว้ล่วงหน้าได้ตามมาตรา ๕๕/๑ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๗๓/๒ วรรคสอง

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- หากเนินเข้าไปพยานหลักฐานทาง
วิทยาศาสตร์จะสูญเสียไป หรือยากแก่การ
ตรวจพิสูจน์ ศาลสั่งให้ตรวจพิสูจน์ตาม
มาตรา ๒๔๔/๑ ไว้ก่อนได้ ทั้งนี้ตามมาตรา
๒๓๗ ตรี วรรคสอง

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

- (๖.๘) การสืบพยานเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ตามมาตรา ๑๗๒ ตรี
เป็นกรณีพยานบุคคลเป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี กฎหมายบังคับ
ให้ศาลใช้วิธีการสืบพยานสำหรับเด็กโดยเฉพาะ โดยศาลต้อง
จัด (ใช้ดุลพินิจไม่ได้) ให้พยานเด็กอยู่ในสถานที่ ๆ เหมาะสม
และศาลจะถามพยานเอง หรือจะถามผ่านทางนักจิตวิทยาหรือ
นักสังคมสงเคราะห์ก็ได้ ส่วนคู่ความให้ซักถาม ถามค้าน ถาม
ติงผ่านทางนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น โดยมี
การถ่ายทอดภาพและเสียงไปยังห้องพิจารณาด้วย

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

อายุของพยานเด็ก ให้นับอายุเด็กไม่เกิน ๑๘ ปี
จนถึงวันสืบพยาน/เบิกความ **แม้ว่าเด็กนั้นจะ
บรรลุนิติภาวะเนื่องจากการสมรสก็ตาม** หากใน
วันที่ศาลสืบพยาน พยานเด็กนั้นมีอายุยังไม่เกิน
๑๘ ปี ศาล**ถูกบังคับโดยกฎหมายต้องนำวิธีการ
สืบพยานสำหรับเด็กมาใช้ทุกกรณี**

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

เมื่อศาลจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของ
ผู้เสียหายหรือพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปีที่ได้
บันทึกไว้ในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้น
ไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรรคสอง ต่อหน้า
คู่ความแล้ว
ต้องถือว่าสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายหรือ
พยานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของคำเบิกความของผู้เสียหาย
หรือพยานในชั้นพิจารณาของศาลด้วย

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๑๕๐๓/๒๕๖๕ แม่ผู้เสียหายไม่ได้เบิกความถึงการกระทำของจำเลยเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลากลางวัน แต่ตามรายงานกระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายตามวัตถุประสงค์ซึ่งพนักงานสอบสวนจัดให้มีการบันทึกไว้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๓๓ ทวิ วรรคสี่ ให้คู่ความฟังแล้ว ต้องถือสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายเป็นส่วนหนึ่งของการเบิกความของผู้เสียหายในชั้นพิจารณาของศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสาม เมื่อสื่อภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหายมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๖๒ เวลากลางวันแล้ว ต้องถือว่าผู้เสียหายเบิกความถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวในชั้นพิจารณาแล้ว

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๖๒๔๗/๒๕๖๒ ผู้เสียหายเป็นเด็กอายุ ๕ ปีเศษ มาเบิกความด้วยตนเองแล้ว แต่ระหว่างการสืบพยานไม่ให้ความร่วมมือที่จะตอบคำถาม ศาลชั้นต้นเห็นสมควรให้ถ่ายทอดภาพและเสียงคำให้การของผู้เสียหาย ซึ่งบันทึกไว้ในชั้นสอบสวนต่อหน้าคู่ความ ถือว่าภาพและเสียงดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการเบิกความผู้เสียหายในชั้นพิจารณาของศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสาม มิใช่พยานบอกเล่า

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ยกเว้นกรณีที่เกิดขึ้นเป็นจำเลย

มาตรา ๑๗๒ ตี วรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เว้นแต่ในกรณีที่จำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน ในการสืบพยานเด็ก...” แสดงว่า วิธีการสืบพยานเด็กนี้ใช้กับการสืบพยานเด็กที่อายุไม่เกิน ๑๘ ปี ทุกกรณี ยกเว้นกรณีเดียว คือ กรณีที่จำเลยอ้างตนเองเป็นพยาน เพราะการสืบพยานต้องกระทำโดยเปิดเผยและต่อหน้าจำเลยตามมาตรา ๑๗๒ วรคหนึ่ง ไม่อาจแยกเด็กที่เป็นจำเลยออกไปไว้ในสถานที่อื่นได้ ทั้งการออกแบบการสืบพยานเด็กนี้มีวัตถุประสงค์ใช้สำหรับพยานเด็กที่เป็นโจทก์ โจทก์ร่วม ผู้เสียหาย หรือพยานเท่านั้น

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๕) กรณีไม่ได้ตัวพยานที่เป็นเด็กมาเบิกความ

มาตรา ๑๗๒ ตี วรคสี่ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่ได้ตัวพยานมาเบิกความตามวรรคหนึ่งเพราะมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง ให้ศาลรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานนั้นในชั้นสอบสวนตามมาตรา ๑๓๓ ทวิ หรือชั้นไต่สวนมูลฟ้องตามมาตรา ๑๗๑ วรคสอง เสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาล และให้ศาลรับฟังประกอบพยานอื่นในการพิจารณาพิพากษาคดีได้”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฎีกาที่ ๒๓๕/๒๕๕๑ โจทก์อ้างส่งวิดีโอเทปบันทึกภาพถ่ายระหว่างการสอบสวนผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพันตำรวจตรี ม. ได้สอบคำให้การของผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ โดยชอบต่อหน้าพนักงานอัยการและนักจิตวิทยา ซึ่งศาลมีอำนาจรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การของพยานปากผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ ได้เสมือนผู้เสียหายที่ ๑ และที่ ๓ ซึ่งต่างเป็นเด็กมาเบิกความในชั้นพิจารณาของศาลตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๗๒ ตรี วรรคสี่ แต่โจทก์จะต้องมีพยานหลักฐานอย่างอื่นมาประกอบด้วย จึงจะทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักมั่นคงรับฟังได้ว่าจำเลยร่วมเป็นคนร้ายได้

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน

ลับหลังจำเลย (ต่อ)

➤ กรณีไม่ปรากฏว่าที่ไม่ได้ตัวพยานเด็กมาเบิกความเป็นเพราะเหตุใด โดยแถลงต่อศาลเพียงลอย ๆ ว่า ยังไม่ทราบที่อยู่ กรณียังไม่ถือว่าเป็นเหตุจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ศาลรับฟังสื่อภาพและเสียงคำให้การเสมือนหนึ่งเป็นคำเบิกความของพยานนั้นในชั้นพิจารณาของศาลได้ (ฎีกาที่ ๔๑๑๒/๒๕๕๒)

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

(๖.๑๐) กรณีสืบพยานที่เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี นอกศาล
ตามมาตรา ๒๓๐ และมาตรา ๒๓๐/๑ ประกอบมาตรา ๑๗๒
จัตวา

การเดินเผชิญสืบพยานเด็ก หรือสืบพยานประเด็นที่เป็นเด็ก
อายุไม่เกิน ๑๘ ปี (มาตรา ๒๓๐) และการประชุมทางจอภาพ
(มาตรา ๒๓๐/๑) มาตรา ๑๗๒ จัตวา บัญญัติว่า “ให้นำ
บทบัญญัติในมาตรา ๑๗๒ ตรี มาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่การ
สืบพยานนอกศาลในคดีที่พยานเป็นเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี”

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

ฉะนั้น กรณีเดินเผชิญสืบพยานเด็ก หรือสืบพยานประเด็นที่
เป็นเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ศาลต้องใช้วิธีการสำหรับเด็ก
โดยเฉพาะ โดยศาลต้องจัด (ใช้ดุลพินิจไม่ได้) ให้พยานเด็ก
อยู่ในสถานที่ ๆ เหมาะสม และศาลจะถามพยานเด็กเอง หรือ
จะถามผ่านทางนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ก็ได้
ส่วนคู่ความให้ซักถาม ถามค้าน ถามติงผ่านทางนักจิตวิทยา
หรือนักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น โดยมีการถ่ายทอดภาพและ
เสียงไปยังห้องพิจารณา

ข้อยกเว้นของการพิจารณาและสืบพยาน
ลับหลังจำเลย (ต่อ)

จบการบรรยาย ครั้งที่ ๗

ขอขอบคุณ
บรรยายครั้งต่อไป
วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๖๖
เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๔.๕๐ น.

